A DIFFERENT PERSPECTIVE REGARDING THE INTERPRETATION OF A FAMOUS PHRASE FROM"A STORMY NIGHT", BY I. L. CARAGIALE

Mihaela Popescu, Scientific Researcher II, PhD, Romanian Academy, Bucharest

Abstract : As every Romanian reader knows, I. L. Caragiale is a representative author of our literature. Therefore, this explanation addresses especially to the researchers from other cultural areas, who could be interested in this paper. The various sources of the humor in Caragiale`s comedies were the subject of many literary and linguistic studies. However, except some consecrated and serious researches and studies, many teaching materials still ignore, on the one hand, the difference between linguistic and paralinguistic resources of humor, and on the other hand, the relation between the character's language, the author's language (meaning the real, current language in the era he writes his literary works) and the contemporary language of the characters (meaning the language in the era in which the author places the action). In this article we propose an analysis of the phrase "radiant angel", belonging to the speech of one of the characters of "A Stormy Night".
Our analysis is based on a lexicographical research (description and attestation of the components of the phrase), on a research of the literary and critical sources concerning this subject and also relies on an inscription on a tombstone dating from nineteenth century.
By using all these elements coming from different areas, we aim to find if the phrase in question is a source of language humor by itself or not and which are its relationship with the social and the linguistic context of his occurrence.

Keywords: character's language, author's language, literary context, lexicographical research, literary research

1. Preambul.

Ideea de a scrie un articol despre acest subiect a apărut cu ani urmă, într-un cadru informal, cu prilejul unei vizite în cadrul Complexului Muzeal „Curtea Veche" din București. Ceea ce mi-a atras atenţia atunci a fost o inscripţie tombală din incinta Bisericii Domnești „Buna Vestire" – „Sfântul Anton" (ctitorită de către domnitorul Mircea Ciobanu în 1556). Neîntâlnind, până în acel moment informații despre cei care discutaseră înainte despre monumentul respectiv, am fost surprinsă de prezența, pe piatra funerară, a unei sintagme binecunoscute tuturor din piesa *O noapte furtunoasă,* de I.L. Caragiale, și anume de combinația de cuvinte *„angel radios".*

2. Precizări necesare.

Părăsind, din rațiuni științifice, atmosfera narativă, oricât de seducătoare a fi, mi-am propus să evaluez sintagma menționată mai sus pentru a stabili dacă și în ce măsură, în afara contextului restrâns (biletul și tirada lui Rică Venturiano, în care apare), dar și a celui larg (limbajul literar al epocii) ea este generatoare de umor. În acest scop, am cercetat surse lexicografice și contexte literare în care am regăsit cuvântul *angel / anghel*. Menționez că nu am cercetat texte bisericești și nici exegeza în această materie, dat fiind ca nu am urmărit, în spațiul acestui articol, realizarea unei monografii a cuvântului *angel / anghel* și nici detectarea cu precizie a primei sale atestări, aceste aspecte fiind destinate unor studii ulterioare.

BDD-A22315 © 2014 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 18.97.14.82 (2026-02-16 04:57:49 UTC)

Evident, reperul temporar constant, în funcție de care am făcut unele considerații, este însăși data apariției piesei *O noapte furtunoasă*, și a doua jumatate a secolului al XIX-lea, respectiv anul 1879.

2. Surse lexicografice. Așa cum am afirmat, mi s-a părut necesar ca, pentru a oferi o imagine a uzului cuvântului în limbajul epocii, să consult o serie de surse lexicografice din secolul al XIX-lea apărute înainte de anul 1879. În ordinea cronologică a dicționarelor de care am dispus, am observat că formele *angel /anghel,* apar înregistrate, cu sensul propriu, în 1822, în DLRU[1] („Angel înger, Angelus,-li, m. s. *Angyal*", p. 44), apoi, în 1838, în CLEMENS, („Anghelu m. Angelu, der Angel", p. 10), în 1848 la NEGULICI, („Angel, angelus" s. m. Înger, p. 30), în 1862 în PROT-POP, N. D. („Angel s. m. ... Înger, creatură spirituală ce se înfățișază sub figură umană cu aripi." p. 56).

Mai târziu, la începutul secolului XX, în DA, litera A (1913), sunt atestate ambele forme, *anghel / angel*, făcându-se însă precizarea, s. v.: „Pe vremea curentului latinist se găsește și forma *angel*, din lat." (urmată de un exemplu excerptat din Gr. Alexandrescu).

În mod surprinzător, dacă în TDRG[1] nu apare decât *înger* (scris cu *â*, p. 68), *anghel* reapare (sporadic însă) în lucrări lexicografice din a doua jumătate a secolului XX, respectiv în DN[3] (doar ca trimitere: „angel s. m. liv.[2] înger") și TDRG[2] („anghel Pl. angheli S. m. LV[3]. E n g e l M. In der Kirchensprache. In einem Textaus dem 17. Jh. zusammen mit *înger*."[4]).

Evident, această înregistrare a ocurenţelor este un poate constitui un indicator al faptului că, pe măsura trecerii timpului și a modernizării limbii române, atât forma *angel* (de origine latină), cât și forma *anghel,* de sorginte grecească) au fost din ce în ce mai puțin frecventate (altminteri, proliferarea surselor lexicografice din ultimul secol și de la începutul secolului al XXI-lea[5] ar fi trebuit să le înregistreze). Pe de altă parte, se observă că valoarea figurativ-metaforică a lui *angel / anghel* nu a a fost niciodată înregistrată ca sens separat, aşadar acest sens nu s-a lexicalizat.

4. Contexte literare.

Încercând să stabilesc care era statutul literar al cuvântului *angel* în secolul al XIX-lea am cercetat operele unora dintre scriitorii reprezentativi ai epocii, din care am excerptat următoarele exemple, afișate în ordine cronologică:

1847 *Ci om e și boierul, și omul e amestic / De angel şi de demon.* HELIADE-RĂDULESCU, *Mihaida,* p. 177[6].

1852 *Angelul este în vârsta aceea ce desparte juneţea de copilărie.* PÂCLEANU, *Ierusalimul liberat,* p. 4. rd. 25.

1858 *Acest tablou reprezintă deșteptarea României, viind angelul Domnului spre a-i ridica după a sa frunte linţoliul de suferinţe și de ignoranță sub care ea zăcuse atât timp.* PELIMON, *Impresiuni de călătorie în România,* p. 75.

1858 – *Mă nedreptăţeşti, Nicolache psihi-mu; eu te iubesc din toată inima, scumpul meu angel !*

[1] Pentru abrevierile utilizate în desemnarea lucrărilor lexicografice v. lista de sigle de la sfârșitul artcolului.
[2] liv. = livresc.
[3] LV = literatura veche.
[4] Înger M. În limbajul bisericesc. Într-un text din secolul al 17-lea, alături de *înger.*
[5] Excepție va face, din rațiuni pe care nu le vom dezvolta aici, litera A din *Dicționarul Limbii Române* (cunoscut și drept *Dicționarul Tezaur*), a cărei redactare a fost reluată în scopul actualizării acestuia.
[6] în Opere I.

BDD-A22315 © 2014 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 18.97.14.82 (2026-02-16 04:57:49 UTC)

– Angel da, însă angel cu nasul ca de cegă ... Ştiu eu, ingrato, că răceala ce-mi arăţi totdauna vine din cauza aceasta. FILIMON, *Escursiuni în Germania meridională,* p. 20.

1859-1860 *Era foarte frumoasă acea femeie, era un angel în formă de om.* FILIMON, *Mateo Cipriani*, p. 245.

1863 *Angelii port al tău nume, / Ca ei blândă, dulce eşti.* ALEXANDRESCU, *Doamnei A. B.*, p. 275.

1893 *Când prinţul Ferdinand se coborî din vagon, prinţesa Maria se aruncă în braţele lui.*

– Ah ! exclamă prinţul, în fine, te revăd, angel dulce al vieţii mele! BACALBAŞA, *Nunta Engliterei cu România,* p. 98.

1866 -1883 *Stelele toate angeli îi par, / Angeli cu aripi strălucitoare, / A căror inimi tremurătoare / Candele d-aur nouă mi-apar.* EMINESCU, *Phylosophya copilei*, p. 12.

1859-1869 *Oamenii poliției ... sunt ca niște angeli custozi ai cetățenilor pacefici și însuși ai celor căzuți sub greutatea viciului sau a patimilor degradatoare.* HELIADE-RĂDULESCU, *Echilibrul între antiteze,* p. 504[7].

Ocurența cuvântului în fragmentele citate dovedește că lexemul *angel* apare frecvent în opere literare precedente comediei caragialiene, care l-a făcut celebru ca apelativ. Pe de altă parte, dacă luăm în calcul din ce categorie fac parte sursele respective, se observă că acestea sunt variate, de la poezie (*Heliade-Rădulescu, Alexandrescu, Eminescu)* și proză autohtone (în memorii și impresii de călătorie, de pildă, la Filimon), la traduceri în limba română *(Ierusalimul liberat).* Valorile stilistice contextuale ale cuvântului arată, de asemenea, că acesta apare atât în sensul său propriu (*înger*), cât și figurat (ca apelativ *metaforic*), precum și faptul că este folosit în diferite registre, de la lirismul exacerbat la ironie, ceea ce indică o relativ frecventă utilizare, cel puțin în limbajul literar al epocii. Ca o concluzie parțială, rezultă că, cel puțin limbajul literar al epocii oferă suficient material de reflecție și de inspirație dramaturgului.

5. Scurtă analiză stilistică interpretativă.

Revenind la sintagma cu valoare apelativă *„angel radios”*, consider că o analiză corectă a acesteia nu se poate face decât situând-o contextual în limbajul epocii (am văzut că, cel puţin în mediile culte, apelativul metaforic *angel* era frecventat), raportând-o la limbajul personajelor din comediile caragialeşti şi, nu în ultimul rând, la fragmentele din care face parte, respectiv **(a)** biletul citit de Zița și **(b)** tirada în fața Vetei:

a) *ZIŢA (luând biletul) [...] (merge la o parte și citește.) „Angel radios! De când te-am văzut întâiaşi dată pentruprima oară, mi-am pierdut uzul raţiunii… (îşi comprimăpalpitaţiile). Te iubesc la nemurire. Je vous aime et vous adore: queprétendez-vous encore? Inima-mi palpită de amoare. Sunt într-o poziţiune pitorescă şi mizericordioasă şi sufăr peste poate. O da! Tu eşti aurora sublimă, care deschide bolta azurie într-o adoraţiune poetică infinită de suspine misterioase, pline de reverie şi inspiraţiune, care m-a făcut pentru ca să-ţi fac aci anexata poezie: «Eşti un crin plin de candoare, eşti o fragilă zambilă, / Eşti o roză parfumată, eşti o tânără lalea! / Un poet nebun şi tandru te adoră, ah! copilă!* (Actul I, scena IV, p. 26).

[7] în Opere II.

BDD-A22315 © 2014 “Petru Maior” University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 18.97.14.82 (2026-02-16 04:57:49 UTC)

b) *RICĂ (intră, se opreşte pe prag, vede pe Veta în spate, răsuflă din adânc,pune mâna la inimă şi înaintează în vârful degetelor până laspatele scaunului ei; cade în genunchi şi începe cu putere):*

Angel radios!

VETA (dă un ţipăt, se scoală şi fuge în partea cealaltă a scenii făcându-şi cruce şi scuipându-şi în sân): A!

RICĂ (întorcându-se în genunchi spre partea unde a fugit ea): Angel radios! precum am avut onoarea a vă comunica înprecedenta mea epistolă, de când te-am văzut întâiaşi dată pentru prima oară mi-am pierdut uzul raţiunii; da! sunt nebun…

VETA: Nebun! (strigând) Săriţi, Chiriac! Spiridoane! (Actul II, scena II, p. 46).

Cercetând **a)** și **b)**, se constatăm, preliminar, că mijloacele comicului de limbaj sunt puternic susținute de comicul de situație, reflectat și cu ajutorul indicațiilor scenice.

În ambele cazuri, comicul de limbaj rezultă din următoarele fapte de limbă: pleonasmul[8] (*întâiaşi dată pentru prima oară*), amestecurile de stil (*Angel radios! precum am avut onoarea a vă comunica în precedenta mea epistolă*), clișeul (*uzul rațiunii*), alunecarea în jargonul franțuzesc la modă (o întreagă frază), formele lexicale greșite, rizibile *(amoare),* abuzul de epitete, conducând spre hiperbolizări inadecvate, utilizările improprii ce denotă necunoașterea sensului cuvintelor *(poziţiune pitorescă şi mizericordioasă),* exclamațiile purtătoare de patetism ridicol, lirismul facil, verbozitatea generală. Dar ce reprezintă în contextul comic al piesei apelativul *angel radios*? Utilizat în epocă (v. *supra*), este posibil ca *angel* să fi fost perceput de Caragiale ca fiind golit de conținut semantic prin repetare sau prin exagerata încărcătură afectivă și, ca atare, ridicol. Cu toate acestea, dacă ne imaginăm că sintagma apelativă ar fi fost inserată într-un alt context, mai temperat și lipsit de gafe lingvistice ale personajelor, am mai considera-o oare, în sine, generatoare de umor? Întrebarea rămâne deschisă. Învechit, apelativul intră în discordanță cu limbajul actual și este firesc să șocheze, să pară comic, așadar analiza surselor umorului la Caragiale trebuie să țină seamă de diferențele istorico-lingvistice. Luând în calcul spiritul ironic caragialesc raportat la literatura anterioară și contemporană dramaturgului (*angel,* urmat de diverse determinări a circulat atât limbajul curent, cât și în literatura epocii), deși personajele sale au, în comedii, numeroase derapaje de limbaj, nu putem considera, precum Condrea[9], că *„angel radios”* face parte din *„seria de expresii celebre”* datorate *„ironiei ingenioase a autorului care le-a plăsmuit”*[s. n.]. Din punctul nostru de vedere, este vorba mai degrabă despre o sintagmă pe care dramaturgul nu „a plăsmuit-o” neapărat, ci a înregistrat-o și a integrat-o în mod genial, în vorbirea personajului Rică. Repetarea cuvântului *angel* patru ori: de trei ori în sintagma discutată și a patra oară în contextul *„ești angelul visurilor mele”* p. 46) reflectă limitarea creativ-lingvistică a lui Rică Venturiano, dar și, în subsidiar, clișeizarea construcției lingvistice respective.

6. Repere critice. În legătură cu cele expuse mai sus, găsim confirmări în sursele critice. În 1935, Pompiliu Constantinescu constată că *„teatrul caragialian este o mare secţiune tăiată în corpul societăţii române”*[10] *și că „în comedii se poate urmări o ascensiune, pe scara socială şi morală a personagiilor, de la mahalagiul pur la pseudointelectual.”*[11] Este

[8] Consider că aici este vorba mai degrabă despre o ambiguitate sinactică, observație pe care o vom dezvolta în spațiul unui articol viitor.
[9] http://limbaromana.md/index.php?go=articole&printversion=1&n=429
[10] Constantinescu, p. 19
[11] *Idem.*

BDD-A22315 © 2014 “Petru Maior” University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 18.97.14.82 (2026-02-16 04:57:49 UTC)

o remarcă ce ne face să intuim că nu doar aspectele socio-morale și politice ci și cele lingvistice sunt reflectate, prin filtrul comic binecunoscut, în operele comice ale dramaturgului.

La rândul său, Șerban Cioculescu consideră că *„de fapt, modelul era multiplu, în toată publicistica literară a momentului. Poeții elegiaci repetau de douăzeci de ani aceleași imagini, în care iubita era un «angel» sau o floare, iar stilul adorației reproducea necontenit același arsenal de figuri stilistice tocite, aceleași clișee sentimentale și locuri comune vaporoase, din care se desprindea un jalnic umor indirect. Era stilul erotic postbolintinean de care nici Eminescu, ca debutant, la «Familia», nu se putuse emancipa.”*[12]. Ca argument, Cioculescu reproduce consideraţiile lui N. Iorga, care afirmă că *„în Rică, noi putem admite potențarea unui motiv literar existent, smuls din realitatea înconjurătoare.”*[13] Sursa de inspirație caragialescă ar putea fi Theodor Myller, ale cărui *„dialoguri culese din realitate, atât de adevărate, de precise și de iuți”*, îl recomandă ca pe *„unul din predecesorii lui Caragiale”*[14]. Într-adevăr, Iordache, personajul din *Fata lui Chir Troancă* (1874)[15] i se adresează Luxiţei în stilul biletului lui Rică Venturiano:

„Nu te-am visat decât ca pe un angel de apoteoză. Dumnezeul cugetării mele, priveliștea desfătătoare a bucuriilor mele ... Văzui la fereastră acest bilet care anunță casă de închiriat, luai o deciziune, și acum iată-mă la picioarele d-tale; ordonă dacă vrei să mor!”[16].

Despre modelele literare anterioare piesei caragialești amintește și Călinescu[17], aducând în discuție tirada personajului Râmătorian al lui Filimon, acesta din urmă considerat și el un critic al societății de la vremea respectivă:

– Frumoasă Rezi!... Angel de candoare, care te-ai coborât din regiunile Imperiului (a voit să zică ale «empireului») unde se făurează trăsnetele şi fulgerile, ca să creezi fericirea unui nenorocit muritor ce te adoară precum adoară tânăra mumă pe primul ei născut, sau fanaticul principiile credinţei sale, ca avarul comorile sale! . . . Iubită Rezi! Tu care, prin fizionomia ta mai albă decât hartia ministerială, ai ştiut să înfigi în nenorocita mea inimă toate frigările amorului, aibi pietate de un om care nu trăieşte decât ca să contemple ochii tăi ... FILIMON, *Nenorocirile unui slujnicar sau Gentilomii de mahala*, p. 306.

Mai târziu, întrebându-se asupra surselor pe care realitatea le oferea acestor ironzări, Mircea Anghelescu găsește un răspuns în degradarea reperelor etice și morale pașoptiste, cărora le-ar fi supraviețuit însă, în mod mod inadecvat, limbajul respectiv: *„În imaginarul public de la sfârşitul secolului al XIX-lea, şi deci şi în literatura lui, paşoptismul va supravieţui în bună parte deformat în demagogii de tipul Rică Venturiano, Caţavencu ş.a. Disoluţia modelului etic paşoptist în această formă caricaturală este firească: odată împlinită prin Unirea din 1859, perioada de maxime tensiuni şi de mobilizare fără precedent a resurselor morale pe care a inaugurat-o revoluţia a scăzut brusc: nu şi retorica acelui moment. Rămas fără obiect, fără ... acte de abnegaţie nemaivăzute de atunci pe scena noastră*

[12] Cioculescu, p. 182.
[13] *Idem.*
[14] *Apud idem.*
[15] cu numai 5 ani înaintea comediei lui Caragiale.
[16] *apud* Cioculescu, p. 182
[17] Călinescu, p. 311.

BDD-A22315 © 2014 “Petru Maior” University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 18.97.14.82 (2026-02-16 04:57:49 UTC)

politică ... „modelul“ paşoptist s-a degradat pentru că entuziasmul originar se risipise. Nu numai Caragiale a surprins acest declin, puţin mai târziu, ci şi scriitorii care fuseseră martori ai apogeului, Filimon de pildă, al cărui Mitică Rîmătorian este un Rică Venturiano ancilar: «Angel de candoare... trăiesc pentru tine... şi pentru sărmana mea ţară, ca s-o ridic din căderea la care a ajuns din cauza ticăloşilor de moderaţi...».“[18]

Aceeaşi decădere, devenită sursă de inspirație pentru dramaturg, fusese semnalată și de Pompiliu Constantinescu, care observase că acesta *„are o viziune realistă a societăţii române într-un moment de criză evolutivă.”*

Așadar, cele câteva repere critice la care am făcut referire converg în a contura imaginea unui Caragiale-cronicar al epocii şi, prin prisma viziunii critice şi umoristice, un ironizator al eticii, moravurilor și limbajului.

5. Inscripție tombală.

Revenind la semnalarea din preambul, atrag atenția asupra faptului că, din lecturile ulterioare, am aflat că Alexandru George[19], întrebându-se asupra originii sintagmei *„angel radios”,* găsea o explicație în probabila vizită a dramaturgului la Curtea Veche, dar mai ales în aceea că I. L. Caragiale ar fi preluat-o direct de la Shakespeare, întrucât Romeo i se adresează iubitei sale, Julieta, cu apelativul *„Bright angel!”* (Actul II, scena 2).

Departe de a ne considera un „izvorist științific”[20], cu atât mai mult cu cât scopul enunțat al articolului de față este altul decât stabilirea cu exactitate a originii sintagmei ori a primei sale atestări în limba română (ceea ce ar fi implicat o cetare exhaustivă a ocurenței componentelor sale[21] în sursele lexicografice, precum și în documentele și textele religioase și literare de dinainte de jumătatea secolului al XIX-lea) mă întorc la inscriptia tombală pe care o reproduc integral, adăugând și fotografiile corespunzătoare:

„Ca roza-mbobocită / Ca crinul desvoltat / Așa ai fost înflorită / Și acuma te-ai uscat / O! Scumpă Eleno! / O! Angel radios / Bărbatul tău soră plâng suspină / Eu muma mai duios / Anghelovici țiupronume / Să stinse azi din lume / O! Scumpă, dragă mamă / O! Jalnicul mei soț și copil / Nu plângeți fără seamă / De lacrimi încetați / Puterea cea divină din valuri m-au scăpat / Și viață dulce lină / Ieu tata în cer mi-a dat / Acum cânt fericită / De rele mântuită / Ia stăi puțin. Nu trece / O! Triste muritor! / Te rog fii cititor.” Născută în 4 aprilie 183[?]. Măritată în 30 Noem. 1852. Răposată în 24 aprilie 1858.

[18] V. Ştefănescu.
[19] *apud* Ştefănescu.
[20] Ironia îi aparține lui Alexandru George, *apud idem.*
[21] deci și a cuvântului *„radios”.*

BDD-A22315 © 2014 “Petru Maior” University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 18.97.14.82 (2026-02-16 04:57:49 UTC)

Așadar, inscripția funerară datează din anul 1858, fiind mai veche cu 21 de ani decât anul publicării comediei *O noapte furtunoasă*. Dacă I. L. Caragiale a citit-o, și probabilitatea este foarte mare să se fi întâmplat așa, este mai puțin important. Ceea ce mi se pare cu adevărat demn de luat în seamă, din perspectiva articolului de față, este faptul că un text poetic, nerevendicat însă ca *literar,* include această sintagmă (preluată, poate, din literatura anterioară), ceea ce reprezintă un semn al circulației semnificative a apelativului metaforic *„angel”* în limbajul epocii, în special în anumite pături sociale (elevate sau aflate în curs de ascensiune, ultimele reprezentate adesea de semidocți și diletanți). Mai mult, se observă că inscripția conține o dublă comparație, în care, exemplele aflate în poziție de comparanți, *„roză,* respectiv*„crin”* se regăsesc, în poezia scrisă de Rică Venturiano, ca metafore:

«Eşti un ***crin*** *plin de candoare, eşti o fragilă zambilă, / Eşti o* ***roză*** *parfumată, eşti o tânără lalea!* (v. *supra,* **5.**)

6. Concluzii.

Toate categoriile de surse pe care le-am investigat demonstrează faptul că lexemul *angel* a circulat în limbajul secolului al XIX-lea relativ frecvent și, mai cu seamă, în anumte păturii sociale. Direcția a fost circulară, dinspre mediile literare (abuzurile l-au transformat însă în clișeu lingvistic) către vorbitorii amatori de efuziuni lingvistice, dar și invers, dinspre aceștia (prin utilizări repetate și inadecvate în contexte lingvistice și extralingvistice) spre literatura critică, umoristică, ironizatoare.

Acest lucru nu înseamnă că el a avut, implicit, în toate ocurențele, conotații comice.

Pentru a stabili situațiile în care (urmat de determinanți calificativi sau nu) acesta este generator de umor, trebuie să facem abstracție de limbajul actual, pentru a elimina diferențele de uz și de stil, inerente diferențelor temporale.

În al doilea rând, este necesar să comparăm limbajul autorului, respectiv al personajelor cu limbajul epocii în care opera apare, recurgând, pentru aceasta, la studii critice, la surse literare și lexicografice, precum și, daca este posibil, și la alte tipuri de documente.

BDD-A22315 © 2014 “Petru Maior” University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 18.97.14.82 (2026-02-16 04:57:49 UTC)

Pe baza cercetărilor efectuate, consider că, probabil, Caragiale nu este creatorul sintagmei „angel radios”; dar, fără îndoială, el reprezintă vocea literară care a integrat-o, genial, într-un context lingvistic și situațional comic, reușind să îi potențeze valoarea stilistică umoristică.

Bibliografie:

Călinescu, G. (1941): *Istoria literaturii române de la origini până in prezent,* București, Fundația Regală pentru Literatură și Artă.

Constaninescu, P. (1967): *Scrieri II,* București, Editura pentru Literatură.

Cioculescu, Șerban (1974): *Caragialiana*, București, Editura Eminescu.

Manolescu, Florin (2002): *Caragiale și Caragiale. Jocuri cu mai multe strategii,* București, Editura Humanitas, București.

Surse web:

Anghelescu, M., *Ultimul pașoptist*, consultat pe http://www.observatorcultural.ro/Ultimul-pasoptist*articleID_20889-articles_details.html

Condrea, I., *Referințe nonverbale și paraverbale în textul dramatic,* în Limba Română, anul XVIII, 2008, consultat pe http://limbaromana.md/index.php?go=articole&printversion=1&n=429

Mihăilescu, Dan C., *I. L. Caragiale și caligrafia plăcerii*, consultat pe http://books.google.ro/books?id=B6ADBAAAQBAJ&pg=PT14&lpg=PT14&dq=mih%C4%83ilescu+angel+radios&source=bl&ots=85y06zHroo&sig=y5H6KRH6-ZaJYU-EQq0xW4zxa_w&hl=ro&sa=X&ei=1SIcVN70JqmCzAOisYCYDg&ved=0CDkQ6AEwAw#v=onepage&q=mih%C4%83ilescu%20angel%20radios&f=false

Ștefănescu, Alex,*La o nouă lectură: Alexandru George*, consultat pe http://www.romlit.ro/alexandru_george

Edițiile din care au fost excerptate exemplele literare:

Grigore Alexandrescu,*OpereI.*Ediţiecritică, note, variante şibibliografiede I. Fischer. Studiuintroductiv de SilvianIosifescu. [Bucureşti], Editura de Stat pentruLiteraturăşiArtă, 1957.

Anton Bacalbașa, *Scrieri aleseII.* Text ales și stabilit, studiu introductiv, note și bibliografie de Virgiliu Ene. București, Editura pentru Literatură, 1965

I. L. Caragiale, *Opere II. Teatru. Scrieri despre teatru, Versuri.*Ediție îngrijită și cronologie de Stancu Ilin, Nicolae Bârna, Constantin Hârlav, Univers Enciclopedic, București, 2000. [Academia Română, Fundația Națională pentru Știință și Artă, Colecția *Opere fundamentale,* coord. acad. Eugen Simion].

Mihai Eminescu, *Poezii postume,* în *Opere IV.* Ediție critică îngrijită de Perpessicius, București, Editura Academiei Române, 1952.

Nicolae Filimon, *Opere I.* Ediție îngrijită și studiu introductiv de Mircea Anghelescu. Note și variante de George Baiculescu. București, Editura Minerva, 1975.

I. Heliade-Rădulescu, *Opere II-II.I.Versuri. Proză. Scrieri istorice și memorialistice*; *IIIstoria critică universală. Biblicele. Echilibrul între antiteze.*Ediție îngrijită, prefață, note și bibliografie de Mircea Anghelescu, Univers Enciclopedic, București, 2002, [Academia

BDD-A22315 © 2014 “Petru Maior” University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 18.97.14.82 (2026-02-16 04:57:49 UTC)

Română, Fundația Națională pentru Știință și Artă, Colecția *Opere fundamentale*, coord. acad. Eugen Simion].

AtanasieN. Pâcleanu: Torquato Tasso, *Ierusalimul liberat*. Poemă epică în două volume. Traducţie în proză de ... Tomul I, Bucureşti, Tipografia lui Iosef Kopainig, 1852.

Alexandru Pelimon, *Impresiuni de călătorie în România.* Ediţie îngrijită, note, bibliografie şi glosar de Dalila-Lucia Aramă. Bucureşti, Editura Sport-Turism, 1984.

Surse lexicografice și abrevieri:

CLEMENS = A. Clemens *Walachisch-deutsch und deutsch-walachisches Wörterbuch*, Redactat de ..., Ediția a doua, Sibiu, W. H. Thierrysche Buch- und Kunsthadlung, 1838.

DA = (Academia Română) *Dicţionarul limbii române*. Sub conducerea lui Sextil Puşcariu. Tomul I. Partea I: *A–B*. Bucureşti, Librăriile Socec & Comp. şi C. Sfetea, 1913.

DGLR II, C-D = *Dicţionarul general al literaturii române.* Vol. II. Coordonator general: Eugen Simion. Academia Română. Bucureşti, Editura Univers Enciclopedic, 2004.

DELR = *Dicţionarul etimologic al limbii române*. Volumul I. *A–B*. Redactori responsabili: Acad. Marius Sala, Andrei Avram, membru corespondent al Academiei. Academia Română. Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”. Bucureşti, Editura Academiei Române, 2011.

DN[3] = Florin Marcu, Constant Maneca, *Dicţionar de neologisme.*Ediţia a III-a. Bucureşti, Editura Academiei Române, 1978.

DRLU = Ioan Bobb, *Dicţionariu rumânesc, latinesc şi unguresc.* Den orenduiala excelenţii sale Preosfinţitului..., vlădicul Fagăraşului... în doao tomuri. Cluj, cu Tipariul Tipografiii Colegiumului Reformaţilor, prin Stephan Török. I: *A–L*, 1822.

NEGULICI = I. D. Negulici, *Vocabular român de toate vorbele străbune repriimite până acum în limba română, şi de toate cele ce sunt a se mai priimi d-acum înainte, şi mai ales în şciinţe.* Bucureşti, Tipografia Colegiului, 1848.

PROT-POP, N. D. = E. Protopopescu, V. Popescu, *Nou dicţionar portativ de toate zicerile radicale şi streine reintroduse şi introduse în limbă, coprinzând şi termeni ştienţifici şi literari.* Volumul I-II. Bucureşti, 1862 (I: Tipografia lui Toma Teodorescu; II: Tipografia Oprea Demetrescu).

TDRG[1] = Dr. H. Tiktin, *Dicţionar român-german. Rumänisch-deutsches Wörterbuch,* [Band I], Operă tipărită cu cheltuiala statului. Bucuresci, Imprimeria Statului, Bukarest, Staatsdruckerei, 1903.

TDRG[2] = Dr. H. Tiktin, *Rumänisch-deutsches Wörterbuch,* 2., überarbeitete und ergänzte Auflage von Paul Miron, [Band I], Wiesbaden, Otto Harrassowitz, 1986.

BDD-A22315 © 2014 “Petru Maior” University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 18.97.14.82 (2026-02-16 04:57:49 UTC)